

נושא העבודה

הפקעת מחירים

העבודה מוגשת בחסות העמותה של

נוער שוחר משפט עברי

הפקעת מחירים

הקדמה אישית

הנושא אשר בחרתי הינו " הפקעת מחירים " .

בחירתי בנושא זה היא משום שנושא זה הינו נושא יום יומי בעל משמעות גדולה ובעל כוח רב אשר מבסס ובונה את חייהם של אזרחי המדינה, נושא אשר נוגע בכל אדם .

הפקעת המחירים בחיי היום יום יכולה לפגוע בהתנהלותם של האנשים לאורך חייהם ואף יכולה לגרום לתנאי מחייה קשים בכל שאנשים אינם יוכלו להרשות לעצמם קניה וצריכה של דברים בסיסיים בחיי היום יום כמו מזון ובנוסף לאורך חייהם כמו דירה ועוד... .

הפקעת המחירים הינו נושא חשוב מאוד ולמרות זאת לא תמיד מקדישים לנושא זה חשיבות רבה ובחירתי בנושא זה תראה מדוע נושא זה בעל חשיבה רבה ויש לפעול בשביל למגר אותו .

תוכן עניינים

עמוד 1 : תוכן עניינים

עמוד 2 : מבוא

עמוד 3-10 : פרק ראשון - המשפט העברי

עמוד 11-17 : פרק שני - המשפט הישראלי

עמוד 18 : פרק שלישי - השוואה בין המשפט העברי לישראלי

עמוד 19-20 : נספחים המשפט העברי

עמוד 21 : נספחים המשפט הישראלי

1

מבוא

הפקעת מחירים הינה קביעת מחיר גבוה מהמותר בצורה מופרזת ללא כל סיבה או הצדקה.

הפקעת מחירים הינו נושא בעל חשיבות עליונה בחיי היום יום ובעל כוח רב בהתקדמותה והתפתחותה של המדינה וכלל בעולם, ולכן בחרתי בנושא זה כנושא העבודה למען הגברת המודעות והעניין בנושא זה. בעבודה זו אדון בשאלה " כיצד מתבטאת הפקעת המחירים מתקופת התנ"ך ועד היום ? ", ואענה על כך בכך שאסביר ואפרט כיצד החוקים של כל תקופה מגבילה ואוכפת אותם כדי למגר ולהעלים את הפקעת המחירים ללא כל סיבה מוצדקת.

בנוסף אציג פסיקות, הגבלות, עונשים ופיצויים אשר הגיעו לאדם מכך שנפגע מהפקעת מחירים לאורך התקופות.

המשפט העברי

בחלק זה אציג את התפתחות המשפט העברי במשך השנים תוך בחינת מקורות המשפט העברי הראשונים והקדומים ביותר – התנ"ך, לאחר מכן דרך המקורות התלמודיים ומפרשיו, אל הרמב"ם, ושו"ע.

מקור ראשון: התנ"ך ספר ויקרא כ"ה פס' י"ד – י"ז

ספר ויקרא פרק כ"ה פסוקים: י"ד – י"ז נאמר כך: **"י"ד** וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ, אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ--אֶל-תּוֹנוֹ, אִישׁ אֶת-אָחִיו. **טו** בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל, תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ; בְּמִסְפַּר שָׁנֵי-תְבוּאָתוֹ, יִמְכַר-לָךְ. **טז** לְפִי רֹב הַשָּׁנִים, תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ, וְלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים, תִּמְעֵיט מִקְנָתוֹ: כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָתוֹ, הוּא מִכַּר לָךְ. יֵז וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת-עַמִּיתוֹ, וְיִרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ: כִּי אֲנִי יְהוָה, אֱלֹהֵיכֶם."

פירוש: כשאתה סוחר ומוכר ממוכר (מוצר) לאדם אשר חפץ בו, או שאתה קונה מאדם דבר אל תרמה אותו גם אם האדם אינו יודע את ערכו הכספי של הדבר ובכך תוכל לגוות מימנו יותר כסף שלא לצורך או להפך, תוכל לקנות מהאדם בפחות כסף וכל האדם יפסיד כסף.

תיאור לפירוש זה מסופר על שנה ושמה "שנת היובל", כל מספר רב של שנים הייתה שנת יובל ובה היו מחזירים אנשים את חלקות האדמה, בתיהם ואת כל אשר קנו אל אותו אדם שקנו מימנו, התנ"ך אומר כך: אל תרמה אדם כשאתה מוכר לו דבר זמן קרוב לשנת היובל בהרבה כסף כי בידיעה שהדבר יחזור אליך בעוד דמן קצר יחסית בשנת היובל, כשאתה מוכר את הדבר ויודע ששנת היובל

קרובה תמעט ממחירו " לפי רב השנים, תרבה מקנתו, ולפי מעט השנים, תמעט מקנתו ".

3

ספר ויקרא י"ט פסוקים ל"ה – ל"ז

בספר ויקרא נאמר בנוסף בפסוקים ל"ה – ל"ז כך : " לה לא-תעשו עול, במשפט, במדה, במשקל ובמשורה. לו מאזני צדק אבני-צדק, איפת צדק והין צדק--יהיה לכם: אני יהוה אלהיכם, אשר-הוצאתי אתכם מארץ מצרים. לז ושמרתם את-כל-חקתי ואת-כל-משפטי, ועשיתם אתם: אני, יהוה. "

פירוש : לא תעשו עוול במשפט (לא תרמו) , לא תעשו עוול כשאתם מודדים דבר ולא תרמו כשאתם שוקלים משהו. כשאתם מודדים משהו , שוקלים ושופטים אל תרמו תלכו רק לפני מאזני הצדק . לדוגמה – כשאתה מוכר דבר בשוק אל תשתמש באבנים שהם אינם כבדות כדי להעלות את מחירו של המוצר , או כשאתם מוכרים משהו במשקל ומבקשים מימכם משקל מסויים אל תרמו את הקונה שלכם אשר ביקש משקל מסויים (100 גרם) ותמכרו לו במחיר הזה פחות (90 גרם). כפי שה' עשה איתכם צדק (עם ישראל) והוציא אתכם ממצרים תשמרו את חוקיו אשר אומרים שלא תעשו עול ותרמו את עמיתכם .

המשפט העברי

מקור שני : תלמוד ומפרשיו

בתלמוד הבבלי ספר בבא-בתרא דף צ ע"ב נאמר כך : " אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר"

פירוש : אסור לשמור מאכלים ומשקאות שחשובים לחיי היום יום , כמו באותה תקופה שחיי היום יום התבססו עם אכילת פירות , לחם , שמן , ושתיית יין , אסור לשמור את מוצרים אלו ולא למכור אותם עד שיגיע יום ובוא יהיה בהם מחסור ואז למכור אותם ביוקר ובכל להרוויח יותר כסף כי מוצרים בסיסיים הם! לעומת זאת תבלינים אשר נותנים רק טעם לאוכל כמו פלפל מותר לשמור לתקופה שיהיה חוסר ואז למכור אותם הכסף רב יותר, וזה משום שמוצר כמו תבלין איננו חובה ואפשר לאכול ולהסתדר גם בלעדיו , אפשר לחיות ולא למות מרעב גם כשאינן לך תבלין ולכן מותר לשמור זאת .

בבא בתרא דף פט ע"א

בספר בבא בתרא דף פט ע"א נאמר כך: "שמעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים דבי נשיאה אוקימו אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל שמואל לקרנא פוק תני להו מעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים נפק דרש להו מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל מה שמך קרנא תיפוק ליה קרנא בעיניה נפקא ליה קרנא בעיניה .

דאמר רמי בר חמא א"ר יצחק מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים מפני הרמאין "

פירוש: בספר בבא בתרא דף פט ע"א מדובר על סוג אכיפה ושמה " אגרדמין" כלומר שוטרים / שומרים אשר יעמדו בשוק ויפקחו על הפקעת מחירים . מדובר על כשני אופציות שונות שבשבילם יעמידו את האגרדמין בשוק:

1). "שמעמידין אגרדמין למדות": כלומר להעמיד שוטרים אשר יפקחו ויענישו את הסוחרים אם הם ירמו את הקונים במידות, לדוגמה : ימכרו במחיר של כ-100 גרם אבל ימכרו בפועל כ-90 גרם , וכשזה יקרה יענישו המגרדמין את הסוחר.

2). "אגרדמין לשערים": כלומר , תפקידם של האגרדמין יהיה לפקח על הסוחרים אשר מוכרים מוצר כל שהוא במחיר אשר נקבע מראש אצל כל הסוחרים ושאותו סוחר איננו מרמה את הקונה שלא כצורך.

בנוסף עולה סוגיה איזה סוג של אגרדמין יש להעמיד בשוק ? מצד אחד הסוחרים מעדיפים את העמדת האגרדמין למידה " וזה למה ? משום שככה הם יוכלו לקבוע את מחיר המוצר ובכלל למקום אותו במידה הנכונה כדי לא להיענש

מהאגרדמין , ולסוגיה זו נתן אחד החכמים של אותה תקופה תשובה . אמר רמי בר חמא א"ר יצחק " מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים מפני הרמאין " יש להעמיד אגרדמין גם לשערים (למחירו של המוצר הנקבע) וגם אגרדמין למידות (למשקל שבו נמכר המוצר) ובכך לא יוכלו כלל הרמאים לרמות את הקונים .

6

המשפט העברי

מקור שלישי: הרמב"ם

חלק: א

הרמב"ם נותן צד נוסף לבעיית הפקעת המחירים בכך שהוא אומר שאסור להפקיעה מחיר אם מסחר שלך בקרבנתך ברובו רוב ישראל ואומר כך :

" אין אוצרין פירות שיש בהן חיי נפש בארץ ישראל, וכן בכל מקום שרובו ישראל: שהרי מגיע מדבר זה, צער לישראל. במה דברים אמורים, בלוקח מן השוק; אבל המכניס משלו, מותר לו לעשות קבו אוצר "

כלומר: אסור לשמור את הפירות אשר חיוניים וחשובים לחיי היום יום וברגע שיהיה מחסור למכור אותם במחיר גבוה יותר בשל הביקוש אבל זה רק כאשר אתה נמצא במקום שברובו אנשיי ישראל ופה נותן הרמב"ם את תשובתו אשר אומרת שאם הינך מוכר במקום שאין בו רוב ישראל , אתה יכול לעשות כרצונך ולמכור את הפירות בעלי " חיי הנפש " בכל מחיר שאתה רוצה (לעשות קבו אוצר) בשביל להבטיח את התקיימותך .

חלק: ב

בנוסף הרמב"ם נותן אמירה נוספת ולא מסיים את פסיקתו ואומר :

" בית דין חייבין לפסוק השערים ולהעמיד שוטרין לכך, ולא יהיה כל אחד ואחד משתכר כל מה שירצה אלא שתות בלבד יפסקו להם בשכרם, ולא ישתכר המוכר יתר על שתות. במה דברים אמורים בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות, אבל העיקרין כגון הקושט והלבונה וכיוצא בהן אין פוסקין להם שער אלא ישתכר כל מה שירצה. אסור לעשות סחורה בארץ ישראל בדברים שיש בהן חיי נפש, ובמקום שהשמן מרובה מותר להשתכר בשמן. מותר לאצור פירות שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית... כל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ או במקום שרובו ישראל הרי זה כמלוא ברבית".

כלומר : בית הדין חייב לתת מחירים קבועים למשקלים קבועים של מוצרים מסוימים ובנוסף גם להעמיד שוטרים/ פקחים אשר יקראו ויוודאו שהסוחרים לא יקבעו מחירים על דעת עצמם . הרמב"ם מזכיר בשנית שאין לעשות בדברים שיש בהם חיי נפש סחורה בארץ ישראל כדי להרוויח עליהם יותר כסף בזמן מחסור בהם ולבסוף אומר שכל מי שעושה מעשים אלה עבירתו היא כעברה של מלוא בריבית וזה למה , מישום כשאדם מלווה כסף זה אומר שהוא זקוק לכסף ובדחיפות וכשאתה עוזר לבן אדם בכך שאתה מלווה לו כסף אך רוצה שהוא יחזיר לך יותר מאשר הבאתה לו זה בדיוק כמו שאתה תשמור דברים שיש בהם חיי נפש וברגע שיהיה חוסר בהם ואנשים יזדקקו להם תמכור אותם ברווח גדול יותר .

המשפט העברי

מקור רביעי: שו"ע (שולחן ערוך)

המקור הרביעי – שו"ע (שולחן ערוך) נותן לנו את הפסיקה האחרונה ואת דעתו בנוגע להפקעת מחירים. שו"ע נותן לנו את תשובתו בנושא והיא תשובה דומה וזהה לתשובתו של הרמב"ם במקור הקודם והיא: "כ"א כל המפקיע שערים שמוכר יותר מהראוי רשאים להלקותו ולענשו כפי הראוי", "כ"ה כל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ ישראל או במקום שרובו ישראל ה"ז כמלזה ברבית"

כלומר: בדומה לרמב"ם גם בשו"ע נאמר שאין להפקיעה מחירים ואדם אשר יעשה זאת עונשו יהיה כראוי, ולבסוף גם מציין שעונשו של אותו אדם יהיה כאילו היה מלווה בריבית.

סיכום במשפט העברי:

המשפט העברי נותן לנו את דעתו על נושא הפקעת המחירים לאורך התקופות בכך שהוא מבסס עצמו משנה לשנה על שנותיה הקודמות בכך שהוא מפרש לנו ומדגים לנו כיצד יש לפעול למען מיגור התופעה של הפקעת המחירים, את הדרכים שבהם נעשו הפקעת המחירים באותה תקופה והמפתיעה בכך שכן קיום ניתן למצוא סוחרים אשר מפקיעים מחירים ומרמים באותם צורות, המשפט העברי נותן לנו תגובות ודעות של חכמים לאורך השנים שהפקעת המחירים היא איננה צודקת ואסורה בהחלט אך לעומת זאת במקרים מסוימים ניתן לראות גמישות ופשרה של המשפט העברי להפקעת המחירים בשביל הישרדותו והתקיימותו של הסוחר. המשפט העברי איננו תומך בהפקעת המחירים בין המוכר לעמיתו אלה רק במקרי קיצון שבהם הפקעת המחירים הם בעלי חשיבות גדולה להתקיימות הסוחר ועמיתו.

המשפט הישראלי

בחלק זה אציג את גישת המשפט הישראלי לסוגית "הפקעת מחירים" בכך שאציג את החקיקה בנושא, ופסיקות במקרים שונים אשר יציגו את עמדתו של המשפט הישראלי לנושא.

חקיקה:

החקיקה אשר מכלילה בתוכה נושאים שנוגעים ב " הפקעת מחירים " הינה: " דיני החוזים" אשר מושפעת מחוק היסוד " כבוד האדם וחירותו" .

פרופ' גבריאלה שלו , בחלק מכתבייתה אומרת כי : " אדם זה מול זה ללא התחשבות ביחסי הכוח בין הפרטים הנושאים את הזכויות, ואילו במסגרת הצדק המהותי-קבוצתי מיושמות זכויות האדם כדי למנוע שימוש לרעה בכוח."

פסק דין: 1

רקע: אדם כבן 50 אשר משתייך לעדה החרדית, מציעה לאדם סכום של כ-100 אלף דולר כדי שיחתן אותו בחוזה אשר חתמו מראש, סכום אסטרונומי זה בא עקב חולשתו ואף רצונו הרב להתחתן בגיל מאוד מאוחר לעדה החרדית אשר נשואים בגיל צעיר יחסית זהו הדבר המקובל. כשהאדם שידך ומצא לעמיתו אישה למטרת נישואים, איננו קיים את אשר חתמו בחוזה ואף שילם רק כ- 20 אלף דולר תבע האדם את עמיתו בשלך כך שלא עמד בהסכם.

גוף הערעור: "המערער, המשתייך לעדה החרדית, איש עסקים, בן למשפחה אמידה ורווק כבן חמישים, התקשה במציאת בת-זוג והיה להוט למצוא לו עזר שכנגד. הוא חתם על שטר התחייבות בו התחייב לשלם למשיב דמי שדכנות בסך של מאה אלף דולר בתמורה לכך שהמשיב ישדך לו עלמה צעירה למטרת נישואין. המשיב שידך למערער עלמה, ואותה נשא המערער לאישה. המערער סבר כי ייצא ידי חובתו בתשלום של עשרים אלף דולר. המשיב עמד על תשלום מלוא שכרו על-פי ההסכם 'והגיש תביעה בנדון לבית המשפט המחוזי. התביעה נתקבלה. מכאן הערעור."

בית המשפט העליון פסק:

א. בית המשפט שלערעור אינו מתערב על נקלה במימצאים העובדתיים על-ידי הערכאה

הראשונה, אלא בנסיבות מיוחדות, ואלה אינן מתקיימות במקרה דנן (755)

ג.ד. <

<[4]חתימה על חוזה יוצרת חזקה בדבר הסכמתו הסובייקטיבית של [ב (1) .
(בעקבות ע"א 685/88

החותם 756) א.

<2במקרה דנן, חתם המערער על ההסכם, ואם חפץ להתנער ממנו, היה עליו
לסתור את

החזקה האמורה ולהראות כי אף-על-פי שחתם כאמור, לא הייתה גמירת-דעת,
אמנם דמי

שדכנות בסך של מאה אלף דולר שננקבו בהסכם הם סכום גבוה מאוד לפי כל
קנה מידה, 12

אך אין די בכך כדי להוכיח חוסר רצינות והיעדר גמירת-דעת מצד המערער,
במידה

הדרושה לסתירת החזקה 756) ב-ג.

(3)בהיעדר ראיה לאובדן כושר ההבנה ויכולת שיקול הדעת - אין ברצונו העז
של המערער).

פ ס ק - ה ד י ן :

השופט י' קדמי 1: פתח דבר

לפנינו ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בת"א, 621/90,
שלפיו חויב המערער לשלם למשיב סכום כסף כדמי שדכנות על סמך שטר
התחייבות שנחתם על-ידי השניים.

בית המשפט המחוזי פסק, כי שטר התחייבות שנחתם על-ידי השניים - ולפיו
ישלם המערער למשיב סך של 100,000 דולר של ארצות-הברית בתמורה
לפעילותו של המשיב במציאת שידוך בעבורו - נערך כדין והוא הסכם מחייב;
ומכיוון שהמערער שילם למשיב 20,000 דולר, הורה לו בית המשפט המחוזי
לשלם למשיב סכום כסף בשקלים חדשים השווה ל- 80,000 דולר של
ארצות-הברית בצירוף ריבית והצמדה כאמור בפסק הדין. כן חייב בית המשפט
את המערער לשלם למשיב הוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין.

העובדות

להלן, בתמצית, עיקרי העובדות הדרושות לבירור הערעור:
א. בתאריך 12.8.87 נחתם בין המערער) יוסף גנז (לבין המשיב) מרדכי כץ)

שטר התחייבות > ת, (1/ ולפיו הוסכם כי המערער ישלם למשיב דמי שדכנות בסך 100,000 דולר של ארצות-הברית בתמורה לכך שהמשיב ישדך למערער עלמה צעירה למטרת נישואים (להלן ההסכם).

ב. בעת-חתימת ההסכם היה המערער, המשתייך לעדה החרדית, בן חמישים לערך ורווק, שלא עלה בידו למצוא לו בת-זוג; וככל שניתן להתרשם מן הראיות, החשש שמא לא ימצא כזאת הילך עליו "אימים", ויצר אצלו "להיטות" רבתי לשינוי, לפני שיהיה מאוחר. ג. המשיב שידך למערער את העלמה חניתה, וכשישה-עשר חודשים לאחר חתימת ההסכם התקיימו אירוסיהם של השניים. מאוחר יותר הייתה חניתה לאשתו של המערער.

13

עושק בחוזה :

על-פי סעיף 18 לחוק החוזים) חלק כללי, (תשל"ג-) 1973 להלן - חוק החוזים), צד לחוזה יהיה רשאי לבטלו מחמת עושק בהתקיים שלושה תנאים מצטברים: א: מצוקה, חולשה שכלית או גופנית או חוסר ניסיון של הנעשק בזמן כריתת החוזה; ב:ניצול מצבו של הנעשק על-ידי העושק כדי לגרום לו להתקשר בחוזה; ג:תנאי חוזה הגרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל.

לסיכום:

אני סבור כי אין יסוד לומר, בנסיבות המקרה שלפנינו, כי המשיב נהג בחוסר תום-לב. המסקנה היא שהמערער קשור בהתחייבות שקיבל על עצמו בחתימת ידו כלפי המשיב. ומשום כך אני מצטרף לתוצאה שאליה הגיע חברי, השופט שי' לוין. הוחלט, ברוב דעות, לדחות את הערעור. המערער ישלם למשיב סך 5,000 ש"ח שכר טרחת עורך-דין.

פסק דין: 2

רקע:

מדינת ישראל נגד תאגיד " שופרסל" בשל הונאת לקוחות במחירים שונים במדפיי הסופר למחירים אשר מופיעים בקופה .

בכתב האישום הוצגו עבירות משלושה סוגים, רוב האישומים מתייחסים להפרשים בין המחיר על המדף או על המוצר לבין מחירם בקופה שיצא גבוה יותר, ובכך יש הטעיית הצרכן, כאשר הצרכן מגבש את החלטתו לרכוש את אותו מוצר, בהסתמך על המחיר הנמוך יותר, אשר לבסוף אינו המחיר הנכון והוא נדרש לשלם מחיר גבוה יותר.

עבירה זו לצערנו נפוצה ביותר, ואנו עושים הכל על-מנת לשרש אותה. עבירה שנייה שאנו אוכפים אותה במלוא המרץ – נושא המבצעים, על מנת לוודא שהם אמיתיים ולא מדומים, ולא מבצעים שמושכים את הצרכן לרכוש את המוצר במחיר זול ולבסוף זה יעלה לו יותר ביוקר.

כמו כן, העבירה של אי ציון מחיר כולל, כאשר לא קיימו את החובה להכניס את מחיר הפיקדון במסגרת מחיר המוצר, דבר יוצר רושם שהמחיר נמוך יותר.

הקנס המירבי בעבירה של הטעייה הינו 182,000 ₪, כאשר העבירות האחרות הן בעצם נבלעות במסגרת אותו מעשה, כך שאין להוסיף על כך.

אנחנו צירפנו את העבירה הקודמת האחרונה, כאשר נראה היה שיש מקום להפעיל את ההתחייבות במקרה זה, ואנחנו מבקשים מביהמ"ש לכבד את הסדר הטיעון, בתקווה שישמש כהתראה לגבי החב' ומנהליה. אנחנו נמשיך

לעקוב אחר המבצעים והמחירים בסניפים, נבצע בדיקות מחירים, ובמידת הצורך תופעל ההתחייבות וננקוט באמצעים הדרושים.

15

גזר דין – לגבי נאשמים 1, 3, 7, 9, 12 ו- 13

הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעבירות, כדלקמן: איסור הטעיית צרכן בעניין מהותי בעיסקה, לפי סעיף 2 ביחד עם סעיף 23 בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981; ולגבי נאשמת 1 – גם בעבירה של אי הצגת מחירים, ואי הצגת מחיר כולל, לפי סעיף 17 ב' בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 ביחד עם סעיף 23 בחוק הנ"ל; צו הפיקוח על מצרכים ושירותים והצגת מחיר של סוג מצרכים מסויימים, התשנ"א – 1991; אי ציון התקופה בה היה המחיר הקודם בתוקף, במסגרת מכירה מיוחדת, לפי סעיף 6 לתקנות הגנת הצרכן (מכירות מיוחדות), תשמ"ג – 1983 ועבירה על סעיף 15 (א) בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 ביחד עם סעיף 23 בחוק הנ"ל. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים שהוצגו בפני, אני מכבדת את הסדר הטיעון וגוזרת על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשמת 1:

(א) קנס כספי בסך 250,000 ₪.

הקנס ישולם עד יום 1/6/09.

(ב) אני מורה על הפעלת התחייבות בסך 200,000 ₪ שהוטלה בתפ. 5443/05 (שלום ראשון לציון) מיום 26/10/06.

סכום זה ישולם עד יום 1/6/09.

ג) הנאשמת תחתום על התחייבות בסך 150,000 ₪ להימנע, בתוך שנתיים מהיום מביצוע אחת העבירות בהן הורשעה.

על כל אחד מהנאשמים 3, 7, 9, 12 ו- 13:

קנס כספי בסך 1000 ₪ או 10 ימי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם עד ליום 1/6/09.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום י"ב באדר, תשס"ט (8 במרץ 2009) במעמד הצדדים.

16

השוואה בין המשפט הישראלי לעברי:

בחלק זה אשווה בין המשפט הישראלי לעברי ואציג את נקודות הדמיון ביניהם ואת נקודות השוני ביניהם:

המשפט הישראלי והמשפט העברי נוגעים בכמה וכמה דרכים אך לבסוף ניתן לראות ששני סוגי המשפט אינם מקלים ראש בנושא "הפקעת מחירים".

בדומה: לשני סוגי המשפט הפקעת המחירים הינה דבר אשר צריך למגר ולהעלים את התופעה, הפקעת המחירים איננה מכבדת ואף מראה ניצול לרעה של אדם או תאגיד כנגד עמיתו או הצרכנים. המשפט העברי נותן התייחסות רבה לנושא זה ובנוסף גם חכמים לאורך התקופות נותנים את שיקול דעתם ואת היחס לנושא בדומה למשפט הישראלי שבו המדינה נותנת יחס והגבלות בחוק ברורות מאוד כדי שתופעת הפקעת המחירים תעלם ובנוסף מחייבת נתינת פיצויים בסכומים לא קטנים כדי ללמד את אותו אדם או תאגיד אשר היה אחראי לעושה הנעשה.

השוני: שני סוגי המשפט מתארים סוגי שונים של אכיפה בשטח כדי למגר את תופעת הפקעת המחירים, המשפט העברי אוכפים את התופעה בעזרת "שוטרים" אשר יעמדו באזורי המסחר וידאגו שהסוחרים אינם מרמים ובמשפט הישראלי האכיפה נמצאת בחוק בכל שאדם את נעשק שלא כצורך זכאי

לפיצויים עקב העוול שנגרם לו , ואותו אדם או חברה אשר עשקה תעמוד לדין ותהיה מחויבת לשלם פיצויים לאותו אדם או חברה אשר נגרם לו העוול .

17

נספחים:

המשפט העברי :

תנ"ך	תלמוד ומפרשיו
<p>ויקרא כה יד וכי-תמכרו ממכר לעמיתך, או קנה מינד עמיתך--אל-תונו, איש את- אחיו. טו במספר שנים אחר היובל, תקנה מאת עמיתך ; במספר שני-תבואת, ימכר-ך. טז לפי רב השנים, תרבה מקנתו, ולפי מעט השנים, תמעט מקנתו : כי מספר תבואת, הוא מכר ך. יז ולא תונו איש את-עמיתו, וגראת מאלהיך : כי אני יהוה, אלהיכם. http://www.m</p>	<p>תלמוד בבלי בבא בתרא דף צ ע"ב אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר http://chassidus.ru/bavli/index.php?masechetid=22&daf=0090&amud=0002</p>

	echon-mamre.org/i/t/t0325.htm
<p>בבא בתרא דף פט ע"א מלמד שמעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים דבי נשיאה אוקימו אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל שמואל לקרנא פוק תני להו מעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים נפק דרש להו מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל מה שמך קרנא תיפוק ליה קרנא בעיניה נפקא ליה קרנא בעיניה . דאמר רמי בר חמא א"ר יצחק מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים מפני הרמאין</p> <p>https://he.wikisource.org/wiki/%D7%91%D7%91%D7%90_%D7%91%D7%AA%D7%A8%D7%90_%D7%A4%D7%98_%D7%90</p> <p>רשב"ם על אתר: ואין מעמידין אגרדמין לשערים: שלא ימכרו ביוקר. סברא הוא, דאינו צריך; דאם זה רוצה למכור ביוקר, אותו הצריך למעות יתן בזול, וילכו הלוקחין אצלו, וימכור זה בזול</p>	<p>ויקרא יט</p> <p>לה לא-תעשו עול, במשפט, בפניה, במשקל ובמשורה. לו מא זני צדק אבני- צדק, איפת צדק והיו צדק--יהיה לכם: אני יהנה אלהיכם, אשר- הוצאתי אתכם ממצרים. לו ושםך תם את-כל-חקתי ואת-כל-משפטי, ועשיתם אתם: אני, יהנה. http://www.mechon-mamre.org/i/t/t0319.htm</p>

ש"ע	רמב"ם
<p>חושן משפט רלא סעיף כא:כה כל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ ישראל או במקום שרובו ישראל ה"ז כמלוא ברבית:</p>	<p>משנה תורה הלכות מכירה פרק יד ה"ד אין אוצרין פירות שיש בהן חיי נפש בארץ ישראל, וכן בכל מקום שרובו ישראל: שהרי מגיע מדבר זה, צער לישראל. במה דברים אמורים, בלוקח מן השוק; אבל המכניס משלו, מותר לו לעשות קבו אוצר</p> <p>http://www.mechon-mamre.org/i/c114.htm</p>
	<p>"בית דין חייבין לפסוק השערים ולהעמיד שוטרין לכך, ולא יהיה כל אחד ואחד משתכר כל מה שירצה אלא שתות בלבד יפסקו להם בשכרם, ולא ישתכר המוכר יתר על שתות. במה דברים אמורים בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות, אבל העיקרין כגון הקושט והלבונה וכיוצא בהן אין פוסקין להם שער אלא ישתכר כל מה שירצה. אסור לעשות סחורה בארץ ישראל בדברים שיש בהן חיי נפש, ובמקום שהשמן מרובה מותר להשתכר בשמן. מותר לאצור פירות שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית...כל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ או במקום שרובו ישראל הרי זה כמלוא ברבית".</p>

--	--

המשפט הישראלי:

(1). צדק פרוצדוראלי וצדק מהותי בדיני חוזים : עושק וכפייה כמקרי מבחן .
מאת ף איל זמיר .

(2). ערעור אזרחי מס 4839/92

יוסף גנץ נגד מרדכי כץ

(3). השפעת חוק היסוד : כבוד האדם וחירותו על דיני החוזים .

מאת פרופ' גבריאלה שלו

(4). מדינת ישראל נגד שופרסל בע"מ

